Godina II. — Broj 442.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 27. rujna 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 26. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta proti Rumunjskoj: Vulkanski i Szurduski klanci bili su ispražnjeni pred opkolenjem jakih četa, poduzetim dalekim zamahom. Pri Nagyszebenu (Hermannstadt) razviše se novi bojevi. Austro-ugarske i njemačke čete napadaju. Na sedmogradskoj istočnoj fronti došlo je mjestimice do sukoba Južno Szekely-Udvarhelya (Oderkellen) hrvatski domobranski bataljun odbio je u ogorčenim bojevima više navala premoćnih odijeljenja.

Fronta nadvojvode Karla: U ugiu triju zemalja, jugozapadno Dornewatre, izjalovише se rusko-rumunjski nasrtaji. U jugoistočnom kutu Galicije neprijatelj nastavlja sa nesmanjenom žestinom svoje navale. Sva naprezanja izjalovише se pred junačkim otporom njemačkih četa, koje se bore u području Ludowe.

Fronta bavarskog princa: I jučer skršiše se mnogobrojni napadaji sjevero-zapadno Perepelnika. Pri Watynu (istočno Swiniuchyja) naši su lječati nagnali u bijeg rusko veliko bojno lječato Farmanovog tipa.

Talijansko bojište.

Južni dio kraške visoravni stajaše od vremena do vremena pod jakom vatrom neprijateljske artiljerije.

Na fronti Fleimske doline Talijanci obstrejavahu utvrdu Dossaccio i odsjek Gardinal-Coltorondo. Na Concenagolu bilo je zaboljeno 27 alpina, medju njima dva časnika. Ponudjeno primirje za spasavanje vojnika zasutih na vrhuncu Cimone bilo je od neprijatelja odbijeno. Radi toga putem parlamentaraca izmijenjene note glasiše doslovno:

1. „Zapovjednik c. i kr. austro-ugarskih bojnih sila u prostoru predjela Tonezza-Cimone zapovjedniku nasuprotstojećih kr. talijanskih četa: Ispod ruševina Monte Cimona, koji smo u zrak bacili, nalazi se još broj živih talijanskih vojnika, koji viču za pomoć. Mi smo pripravni, da im doskočimo na pomoć te ih oslobodimo iz njihovog groblja, ako talijansko topništvo i pješaštvo danas 25. rujna, 1916. izmedju 2 sata popodne i 7 uvečer obustavi vatru na Monte Cimone. Naravno tiče se to takodjer talijanskih baterija u dolini Astico kao što i onih zapadno i istočno ove rijeke. Tokom ovog vremena ne smiju talijanske patrulje preći utvrdjene linije izmedju Astico i Rufreddo, jer ćemo u tom slučaju obustaviti pomoćnu akciju i smatrati stanku u paljbi prekršenom. Nepristane li kr. talijanski zapovjednik na to, podleć će talijanski vojnici svojoj sudbini. Odnosni odgovor neka se preda do 25. rujna u 12 sati kod naših predstražnih crta kod Forni. Prešno! 25. rujna 1916.

2. Odsječno zapovjedništvo Pedescala, 25. rujna 1916. 10.45 pripepodne. Uvažujuć, da su austro-ugarske čete u dugom vremenu izmedju rasprsnuća laguma i početka talijanske paljbe na isti način, kako su mogle doći u pomoć svojim ranjenicima, mogle takodjer iz čovjekoljubljа pomoći talijanskim ranjenicima, ne smatra Njegova Preuzvišenost, zapovjednik vojske shodnim, da privoli na predloženu obustavu paljbe. Poglavica generalnog stožera: generalmajor Albricci“.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 26. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Englesko-francuska pješadija nastupila je jučer, četvrtog dana velikog rvanja topništva izmedju Ancre i Somme, na jedinstvenu navalu. Boj, što se zametnuo o podne, bijesnio je istom ljutosti i preko noći. Izmedju Ancre i Faucourt l'Abbaye ugušio se je neprijateljski juriš u našoj vatri ili se krvavo skršio pred našim linijama. Treba priznati neprijatelju uspjehe, koje je polučio istočno Faucourta l'Abbaye i osvojenjem sela, koja leže u liniji Gueudecourt-Bouchavesnes, ali u prvom redu mora se spomenuti naše junačke čete, koje se opiru glavnim engleskofranculkim silama, ovdje sakupljenim, i golemom uloženju materijala pripravljenom u mnogomjesečnom radu ratnom industrijom čitavog svijeta. Kod Bouchavesnesa i dalje južno do Somme ponovno je navala Francuza osujećena uz najtežje gubitke.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Šestkratni nasrtaji jakih neprijateljskih sila pri Manajowu izjalovili su se potpunoma i uz najkrvavije gubitke. Rusko golemo lječato bilo je sruženo pri Borguny, istočno Krewa, od našeg letioca nakon tvrdog boja. U istom prijedjelju podlegnuo je u zračnoj borbi takodjer ruski jednopložac.

Fronta nadvojvode Karla: U odsjeku Ludowe odbili smo opetovane jake neprijateljske navale a dalje južno djelomične napadaje.

Bojište u Sedmogradskoj.

U odsjeku Hermannstadta (Nagyszeben) naše su čete u napredujućem nasrtaju. Rumunjske sile zauzeše s obje strane linije na kosi Szurduk-Vulkanskog sedla pogranične visočine. Posade sedla same odbiše sve navale. Biše danas u noći uslijed zapovjedi povučene.

Balkansko bojište.

Mackensenova bojna skupina: Na fronti nikakvih osobitih dogodjaja. Zrakoplov i lječat napadnuše ponovno Bukarešt.

Macedonska fronta.

24. rujna pomanji okršaji povoljno uspjeli po bugarske čete. Istočno jezera Prespa i s obje strane Florine mjestimični živahni topnički bojevi.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu čarkanja i od vremena do vremena topovska paljba. Razbojnici i neprijateljski vojnici, koji su se iskrcali 22. t. mj. u okolici poluotoka Akyol, bili su uz gubitke potjerani.

Kako se naknadno javlja zadali smo neprijatelju, kada je bio prisiljen, da uzmakne od bunara Tavale, istočno Sueza, dosta teške gubitke te smo učinili veliki plijen.

Carigrad, 25. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Neprijateljska provala na desnom krilu bila je ugušena od našega topništva. Na lijevom je krilu bila uz gubitke po neprijatelja odbijena provala, poduzeta od slabih neprijateljskih sila.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 25. (D. u.) Službeno izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Na fronti Florina topovska djelatnost na visini Kajmakčalan. Izjalovili su se pokušaji neprijateljske pješadije, da na cijeloj fronti napreduje. U dolini Moglenice slaba, za nas povoljna pješadijska poduzeća. Na obim stranama Vardara slaba topovska paljba. Neprijateljsko je topništvo bacalo upaljujuće granate na Doiran te je prouzročilo požar. Na fronti Strume živahni topovski bojevi. Izjalovili su se pokušaji neprijateljskih odjeljenja, da istočno Orlijaka predju na lijevi brijeg rijeke.

Rumunjska fronta.

U Dobrudži su naše čete na desnom boku uspješno napredovale te zauzeše liniju Amzarči-Pervelli. Neprijatelj se je povukao prema sjeveru. Na ostalom dijelu te fronte slabo djelovanje topništva i pješadije.

Brzojavi.

Njemački državni sabor.

Kolin, 25. „Köln. Volkszeitung“ javlja, da će državni kancelar držati po svoj prilici već u četvrtak najavljeni veliki govor, dok će govornici stranaka uzeti riječ tek sljedećeg dana ili poslije viječanja komisija. Kod raznih se stranaka misli, da će se opširnije raspravljati o vanjskoj i unutrašnjoj politici te o živežnom pitanju.

Glasovi, koji se u parlamentarnim i diplomatskim krugovima šire o predstojećem odstupu državnog tajnika Jagowa, jesu u najboljem slučaju preuranjeni, jer, kako „Köln. Volkszeitung“ osigurava, uživa Jagow kod državnog kanclera i nadalje neograničeno povjerenje.

Talijanski gubici.

Beč, 26. t. mj. Ratni izvještiteljski stan javlja: Prema privatnoj su jednoj statistici izgubili Talijani od početka rata ovamo na mrtvima 11 generala, 103 pukovnika i potpukovnika, 168 majora, 897 satnika, 759 natporučnika i 2863 poručnika.

U razdoblju od 31. kolovoza do 16. rujna palo je od toga: 4 pukovnika i potpukovnika, 7 majora, 54 satnika, 43 natporučnika i 135 poručnika.

Golema eksplozija baruta za engleskom frontom.

Berlin, 26. (D. u.) Pismu engleskog člana donje kuće Kinga, koji je bio objavljen 5. rujna u „Newyorker Timesu“, u kojem saopćuje, da se je kratko pred 16. kolovozom desila najveća do tada eksplozija iza engleskih linija u Francuskoj, primjećuje „Norddeutsche Allg. Zeitung“ polag saopćenja iz službenog izvora: Nakon mnogomjesečnog rada ustrojeno je bilo jugoistočno od Calaisa jedno od najvećih skladišta strjeliva. Nakon što su gradnje bile prama stalnom opažanju naših lječata dogotovljene i skladišta napunjena sa municijom, uslijedio je u noći od 21. srpnja napadaj naših lječatačkih skupina sa golemim uspjehom. Čitavo golemo skladište municije dignuto je u zrak sve do zadnje suše. Duboke udubine u zemlju i puste razvaline odavale su namještaj nekadašnjeg engleskog skladišta municije. U širokom razmaku spališe se sve kuće i barake i taborišta. Uspjele snimke naših letioca pred navalom i iza nje isključivale su svaku dvojbu o opsegu katastrofe. Premda je u Kingovom pismu dogodjaj preložen na kasnije vrijeme, može se ipak predmnjevati, da se radi o navali kod Andrulića. Ako se je pak desila još kasnije druga teška eksplozija iza engleske fronte, značilo bi to, da je gubitak Engleza dvostruk.

Antanta se odriče grčke pomoći.

Lugano, 26. Državne antante drže se prema Grčkoj, kao da se one ne će više brinuti za simpatije i antipatije grčke vlade i grčkoga kralja. Gledati će samo na to, kako bi zapriječile, da im Grčka škodi. Kod toga će se strogo držati granica neutralnosti i izbjegavati svaki pritisak na Grčku. Konačno su napustile svaku misao na pomoć Grčke i na intervenciju grčke vojske. S druge se strane mora smatrati odstranjenom svaka pogibao sa strane grčke vojske, pošto je pošta i brzojavne ureda zaposjela antanta, koja nadzire željezničku službu i municijska skladišta. Osim toga pruža dovoljnu sigurnost nazočnost antantinog brodovlja i desorganizacija grčke vojske.

Englesko brodovlje.

London, 25. Admiral Jellicoe službeno javlja, da su bili sada nadomješteni svi engleski brodovi, koji su bili potopljeni u bici kod Skagerraka. Admiral se sada nalazi na novom admiralskom brodu „Iron Duke“.

Pomanjkanje 1 krunskih komada

Beč, 26. Austro-ugarska banka pripravlja za slučaj prijeke nužde izdanje banknota od 1 krune. Generalno viječe je dobilo punomoć već u godini 1914., kada je položaj u pogledu sitaiša bio mnogo kritičnji. U posljednjim se je sedmicama opazilo veće pomanjkanje jednokrunskih srebrenih komada, te je stoga postalo pitanje 1 krunskih nota opeta prešnje. Vodstvo banke ima ali dokaza, da nije nestalo kovinskih komada od 1 krune, već da su usljed zgrtanja došli iz prometa. Nije isključeno, da će se i sada položaj pobolšati i da će izdavanje 1 krunskih nota postati suvišnim. Privremeno je vodstvo banke bez odbitka uredilo otkup raspolovljenih dotično na 4 dijela razdijeljenih 2 krunskih nota.

Nedavno je seljak neki donio jednoj sjevernočeškoj banci više vrečica 1 krunskih komada; vrečice su jasno pokazivale, da su bile zakopane. Kupna cijena za neko zemljište bila je isplačena sa 21.000 jednokrunskih komada.

Sniženje časničkih plaća u Njemačkej.

Berlin, 23. Vojni naredbeni list saopćuje naredbu o sniženju ratne plaće časnika i časničkih zamjenika počevši od 1. oktobra 1916.

Helfferich o gospodarstvenoj snazi Njemačke.

Berlin, 25. Državni je tajnik ministarstva za unutrašnje poslove Dr. Helfferich primio dne 22. t. mj. zastupnike njemačkog trgovačkog i obrtničkog saveza, zastupnike obrtnih komora, gospodarskog saveza te industrije, da sasluša njihove želje glede obrtnog sudjelovanja u sadašnjem ratno-gospodarstvenom položaju. Izmedju ostaloga je bilo nabačeno i pitanje o ratnom zajmu.

Državni je tajnik ministarstva financija prihvatio kod toga zgodu, da naglasi solidnu podlogu njemačkih financija, te se svrnuo na vijesti, koje bi mogle da oslabe uspjeh potpisivanja. Glede toga kazao je državni tajnik izmedju ostaloga ovo:

Još prije nego li što je zajam raspisan, stale su se javljati besmislene vijesti, e vlada kani da zaplijeni sve uloške u bankama, a te su vijesti prije nekoliko sedmica prinukale osobito one srednje ulagače, da svoje uloške povuku iz štedionica. Činjenice su medjutim dokazale neistinost i neosnovanost tih vijesti; one su dokazale, da vladi nije nikad bilo na umu, kako bi se prigodom tog zajma latila i najmanjeg prisilnog sredstva ma u bilo kojem obliku. Dobrovoljno je dosad njemački narod potpisao 36 milijarda na dugotrajne rokove, a na dobru volju i uvidjavnost njemačkog će se naroda i sad apelirati.

Poslije toga stalo se je govorkati, da će kamatna mjera ratnih zajmova, prije nego li proteče rok za konvertiranje, biti sniženi. To se govorkanje osamljeno još uvijek širi i mnogo bojazljivih ljudi odvraća od potpisivanja. I upravo za to, što ga šire takovi ljudi, za koje se ne može pretpostaviti, da zaista tako i misle, pozabavit će se s tim sa nekoliko riječi i vas, gospodo, zamoliti, da tim vijestima svaki put stanete na put jednostavnim logičkim sredstvom.

Pod konac svoga govora o tom predmetu veli: Prije nekoliko sam dana imao zgodu, da govorim s osloboditeljem naše Istočne marke, feldmaršalom pl. Hindenburg. On se je oprostio od mene sa željom, e ne će naš narod vojske ni ovaj put ostaviti na cjedilu, nego će joj svojim sudjelovanjem kod zajma pomoći, da odolijeva svim olujama. O tom, da će se ta želja feldmaršalova ispuniti, ne sumnjam, no da to bude, molim i pripomoć organizacija, koje su ovdje zastupane.

Nadalje se raspravljalo tom zgodom glede osiguranja pučke prehrane.

Predsjednik je ratnog prehrambenog ureda predložio u duljim izvodima, da se može uza sve pojedine poteškoće očekivati poboljšanje svekupnih odnošaja prema izvanredno nepovoljnoj prošloj godini, dobra žetva žitarica i krmila, kao i povoljan razvoj stanja marve. Osobito se je iscrpljivo govorilo o gospodarstvenom, od Engleske organizovanom i u posljednje vrijeme pooštrenom ratu.

Dr. Helfferich je razložio, s kakvim sredstvima radi Engleska, a u svrhu, da nas ne samo za vrijeme rata gospodarstveno obori, nego da nas i poslije rata trajno drži skučene. Njemački se je narod pokazao doraslim teškoj toj kušnji u povijesti još nečuvenog gospodarskog rata. Uza sve je milijune muževa u najčvršćoj dobi, koji su izvučeni bili iz najraznovrsnijih svojih zvanja i bore se na bojnim poljanama, pošlo za rukom, da se za rat važne industrije drže na visini svojih velikih zadaća. Naša proizvodnja čelika, koja gotovo isključivo radi za rat, nadmašuje danas 80 postotaka najviše proizvodnje u mirno doba, iskapanje kamenog ugljena samo malo zaostaje za tim postotkom, a ono smedjeg ugljena je dapače i više, nego li je ikad bilo u mirno doba. Velike su nove industrije, kao industrija duška, niknule za vrijeme rata kao iz zemlje. Naša su polja — uza sav nedostatak ljudi — bila brižljivo obradjena i dobro urodila. Promet sa robom na njemačkim željeznicama nije samo dostigao opseg u mirno doba, nego ga je dapače i prekoračio.

Nas ne mogu da izgladne; pa i uz najnepovoljnije prilike dostaje naš rad na rodjenoj grudi, da nas zaštiti — sve ako i ne od oskudice i nevolje — a ono ipak od najskrajnijega, naime od podloženja pod volju neprijatelja.

Engleska jest i ostaje suvisla i pokretna snaga saveza naših neprijatelja, duša svjetske urote, uperene proti nama. Upravo jer je Engleska u svojem razornom ratu sve od početka tako jako računala na svoju novčanu snagu, moramo pokazati, e je ovaj račun pogrješan, moramo kod petog ratnog zajma ponovno dokazati, da nas oduševljuje najodlučnija volja do pobjede. Nema infamnije i lažnije riječi nego li velejedajničko šaputanje: „Ratni zajam produžuje rat!“ Upravo protivno je od toga istina. Tko potpisuje ratni zajam, pomaže rat skraćivati i pospješivati mir; tko pako svoj novac čuva kod kuće, radi poput neprijatelja.

Revolucionarni pokret u Grčkoj.

Francuska i engleska cenzura brzojava.

Lugano, 24. Listi „Corriere della Sera“ javlja iz Soluna: Od 21. t. mj. djeluje u Grčkoj nad svim brzojavkama, koje odlaze u inozemstvo, cenzura, koju su postavile vlasti četvornog saveza. Rukovode je engleski i francuski činovnici. Brzojavke za inozemstvo smiju da budu sastavljene samo u engleskom ili francuskom jeziku, a drugi jezici, dapače ni grčki, nijesu dozvoljeni. „Secolo“ se tuži, što su cenzori saveznika isključili i talijanski jezik. Veliko je i neugodno presenećenje nadalje u Italiji izazvalo i to, što u uredu za pregledavanje putovnica, u kojem se moraju prijaviti svi putnici, štono dolaze sa mora ili iz Pireja u Atenu, nije namješten nijedan talijanski činovnik.

„Corriere“ javlja nadalje, da se u Solunu tvrdi velikom sigurnošću, e će doskora doći onamo Venizelos; uzima se kao gotova stvar, da se u Solunu spremaju velika politička iznenadjenja. List se tuži nad držanjem grčke vlade, koja neprestano podržava vlast četvornog saveza u neizvjesnosti glede svojih nakana, i to upravo u vrijeme, kad se Sarrailova vojska nalazi u teškim bojevima sa Bugarskom. Nasuprot tom javlja „Secolo“ iz Atene, da se počinje položaj bistriti, jer da su vlasti četvornog sporazuma saopćile sad grčkoj vladi u jasnom obliku svoje zahtjeve i uvjete. O odgovoru da će Grčke ovisiti daljnji odnošaj izmedju antante i Atene. Za sad da se predbježno očekuje kao prvi grčki popust promjena kabineta Kalogeropulusa u smislu antante.

Prema vijestima lista „Corriere della Sera“ priključio se je dio pučanstva Stare Grčke i Epira revolucijonarnom gibanju. U Kočani su navalili revolucijonarci grčke oblasti. Kod pokreta su prema tim vijestima sudjelovali ravnatelj redarstva i vojnički guverner.

„Grčka postoji samo još po imenu“.

Haag, 24. „Reuter javlja iz Londona: List „Daily Mail“ javlja iz Atene: Kraljevina Grčka postoji samo još po imenu. Solun, Tasos, Lemnos, Hios, Mitilene ne bivaju više upravljane iz Atene, a Kreta je na putu, da se priključi tom separatističkom gibanju. U Epiru je izašla proklamacija o neovisnosti, a okružja oko Larise čekaju samo još na zgodan momenat. Ostaje samo Atena i Peloponez, jer su i Fokida i Arkadija stale već kolebati. U Ateni su prilijepljeni lječati s naslovom: „Kralju, povuci mač ili odstupi!“

Prva je stranica lista „Asty“ posvema ispunjena očitovanjem bivšega jednoga kraljevog dvorjanina, i u njem se veli: „Mi smo došli u stanje revolucije i ne slušamo zapovijedi vlade, koja nas je izdajom protjerala iz Kavale. Kad vidite, kako se ja, koji sam dosad bio fanatični neprijatelj liberalne stranke, priključujem ustanku, to možete da shvatite, kako je katastrofa velika“.

One, koji izjavljuju ovako ili slično, ne progone sudbeno, a puk slobodno izjavlja sve štogod hoće. Ugleda i autoritete je kraljeve gotovo posve nestalo.

U Tatoi podigoše obrambene nasipe u zaštitu kraljevske palače. U Ateni imade kuća, u kojima je nogomilano mnoštvo oružja. Kod jedne je kuće primilo sto muževa nalog, da drže straže, kod druge njih dvadeset, kod treće trideset itd. Oficijelna vlast, koju zastupa kralj, i narodna vlast, koja se je okupila oko Venizelosa, postaje u Ateni jedna uz drugu, a ona se prva ne usuđuje, da izazivlje ovu potonju. Uzrok je svemu tomu taj, što je kralj prerano bio obećao njemačkom caru, da se ne će priključiti ratu. Prošlog je oktobra kralj to otvoreno priznao jednom članu poslanstva alijiraca u Ateni, te je eto i počinio tu pogrešku, da se drži svoje riječi. Bude li se Venizelosu prohtjelo na put, da gdje drugdje upravlja separatističkim gibanjem, ne će mu se nitko opirati.

Držanje grčke mornarice.

Amsterdam, 24. Listu „Daily Telegraph“ javljaju iz Atene: Pošto je grčka vlada imala na sumnji križarku Averov, da bi mogao ostaviti brodogradilište na Salamini, kako bi se zaputio u Solun i ondje se priključio revolucijonarcima, naložila je ostalo mornarici, da brod opkoli i drži na oku.

Atenska jedna vijest na list „Daily Mail“ od 21. t. mj. glasi: Vlast je kraljeva gotovo i prestala, osim u Ateni i u Petoponezu. U ostalim se je dijelovima Grčke narod priključio revolucijonarcima. Po Ateni su pribijeni ljetaci, u kojima revolucijonarci traže od kraljа, da ili povuče mač ili da se odreče prijestolja. U slučaju, da se Venizelos odluči i drugdje gdje nastupiti kao vodja posebne vlade, nitko se ne će tomu protiviti.

Ostavka poglavice grčkog generalnog stožera.

Atena, 26. (D. u.) Poglavica generalnog stožera Moschopulos dao je svoju ostavku.

Posada otoka Krete za Solunske buntovnike.

Atena, 26. (D. u.) Reuter. Grčka posada na Kreti izjavila se je u prilog gibanja, koje je zavladalo u Solunu.

40.000 novih buntovnika?

London, 26. (D. u.) „Daily News“ javljaju iz Atene, da 21.000 pričuvnika iz Krete i 18.000 sa otoka Mytilene, Samos i Chio i sa drugih otoka kuša dospjeti sa parobrodima u Solun. Oblasti su kušale zadržati parobrod „Sira“ u Pireju ali ih je prijeteče držanje na brodu nalazećih se oružanih Krećana prisililo, da im dozvole nastavak putovanja.

Venizelos ostavio Atenе.

Atene, 25. (D. u.) Reuter javlja: Venizelos je jutros u spremstvu admirala Kunduriotisa, više visokih časnika i svojih pristaša otputovao odavle, po svoj prilici na Kretu, otkuda će ići u Solun. Položaj je izvanredno ozbiljan.

Sukobi na Kreti.

Milan, 26. (D. u.) Prema „Corriere della sera“ su grčke oblasti poduzele potrebite mjere, da spriječe i bi se časnici i momčad priključili buntovnicima u Solunu. U četvrtak se je pobunila momčad nekog parobroda u Solunskoj luci te je parobrod predala revolucijonarnom odboru. U Kandiji su se demonstranti sukobili sa četama, te su imali nekoliko mrtvih i ranjenih. U Heraklji se je posada predala. Oružništvo se je pobratilo sa revolucijonarcima, koji tabore u Kaneji i Rethymnu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 24. t. mj. popodne. Od Pripjata do rumunjske granice biju se na mnogim mjestima ogorčeni bojevi, medju ostalim juče na gornjem Seretu, u okolici Manajova i Harbujova. Neprijatelj se je žestoko opro našem napadaju. Mi smo vatrom odbili sve napadaje neprijatelja te zarobili 1500 Nijemaca i Austrijanaca.

25. t. mj. Zapadna fronta: Ništa važna.

Francuska.

Služb. izvj. od 22. rujna. Istočna vojska. Na Strumskoj fronti, u okolici Doiranskog jezera, običajni topovski boj. Medju Vardarom i Černom izjalovila se je žestoka bugarska navala. Nastavljajući svoje napredovanje u okolici Broda došle su srpske čete sve do okolice Vrbenija (3 km sjeverno Borednice, dakle nekoliko km sjeveroistočno Florine). U našim je rukama ostalo okolo 100 zarobljenika. Sjeverno Florine propala je neprijateljska navala u vatri francuske pješadije. Naše su čete pročistile čitavo područje sjeverno-zapadno Armenskoga (5 km zapadno Florine) te su nakon žilavih bojeva došle do visina, koje obvladjuju cestu iz Florine u Bitolj (Monastir).

Engleska.

Služb. izvj. od 22. rujna. 2 sata 45 časaka posl. podne. Južno Ancre smo tekom noći napredovali na fronti od 1600 m te smo zauzeli dvije linije jaraka medju Flersom i Martinpuichom. Naša se fronta vuče sada u ravnoj crti sjeverno Flersa i Martinpuicha. Prošle su noći prodrle naše čete u njemačke jarke južno Arrasa, zarobile su vojnika i uredile neprijatelju gubitaka. Sjeverno Neuville-St. Vaast smo zapalili jednu minu i zaposjeli njezin lijevak.

10 sati na veče. Danas je topništvo svuda pokazalo veliku djelatnost. Tijekom više sporednih bojeva poboljšali smo naše položaje i potisnuli naprijed naša odijeljenja u raznim smjerovima. Ljetala su bila vrlo djelatna. Tijekom zračnih bojeva bila su oborena 2 ljetala, a jedno je moralo da se uslijed oštete spusti.

Mezopotamija. — Fronta na Tigrisu. Ljetala su bombardirala neprijateljski ljetalački hangar na zavoju Tigrisa kod Shummana. Na Eufratskoj je fronti položaj miran. Valja u tom obziru spomenuti, da sadržaje posljednji turski službeni izvještaj fantastične navode, koji ne odgovaraju činjenicama.

Italija.

Rim, 23. t. mj. Djelomično uzduž čitave fronte samo djelovanje topništva, u dolini Astica, kao obično, osobito žestoka.

Na kraškom je zaravanku poduzeo neprijatelj u noći od 23. t. mj. jaku navalu proti najvažnijoj točki onomadne osvojenog položaja, uzvisini 208 južno od Nove vasi. Manjim je odjelima došlo za rukom, da prodru u frontu naših jaraka, no žestokim su protunapadajem bili doskora opet izbačeni. U osvit zore obnovio je neprijatelj svoja naprezanja poti istim položajima te je istodobno poduzeo napadaj na uzvisinu 144 istočno od Tržiča. Svagdje je bio najodlučnije suzbijen. Žestina, kojom su ovi uz velike žrtve po neprijatelja napadaji bili provedeni, svjedoči o važnosti, koja se pripisuje posjedu ovih obiju brežuljaka, koja nam služe kao uporište.

Neprijateljski je jedan ljetač bacao bombe na Monteccio Maggiore (južno od Vicenze), u okolici Misurine i na Monte Silf, a da nije počinio nikakove štete.

Domaće Vijesti.

Utrka na sklizalištu „Crvenog križa“. U nedjelju 1. oktobra biti će nagradno utrkivanje na sklizalištu „Crvenog križa“ (Urs di Margina ulica br. 16) pod upravom gosp. A. Tocigla. Nagrade su izložene u dučanu gosp. R. Bonyhadi u ulici Sergia. Tko se želi natjecati neka se upiše do nedjelje prije podne u posebnu za to dolučenu knjigu na sklizalištu samom. O nagradama će odlučivati posebni odbor pod predsjedničtvom Njez. preuzvišenosti Helene pl. Chmelarž.

Javna sudbena dražba. Dne 27. septembra 1916. u 3 sata poslje podne obdržavat će se dražba na licu mjesta u ulici Campo Marzio (na uglu ljekarne Rodinis) brijačnica sa svim odnosnim predmetima.

Iz Trsta.

Slovensko dječje zabavište kod Sv. Ivana u Trstu posjećuje sada 157 djece. Zabavište, koje se sada nalazi u gradskoj upravi, je prenovljeno i u zdravstvenom obziru preuredjeno. Djeca dobivaju u zabavištu i objed. Na zavodu je namještena kao voditeljica gosp.a Antonija Germekova i gosp.ca Viktorija Grgičeva kao učiteljica. Broj je djece visok, te će se zavod imati raširiti.

Raspust vodatva tršćanske inženirske zbornice bio je odredjen sa strane namjesništva, koje je izručilo vodjenje poslova namjesništvenom gradjevnom nadsavjetniku Hugu Rudan, kojemu je u pomoć dodijeljen odbor članova zbornice.

Goričke slovenska gimnazija. Dne 2. listopada otvorit će se u Trstu tečaji za namještenje za one djake, koji bi se u mirno doba upisali na c. kr. slovensku državnu gimnaziju goričku. Toga će se dana vršiti upisivanje od 10 do 12 sati prije podne u ulici S. Giorgio 3-I (blizu trga Lipsia).

Duhan. Tršćansko je namjesništvo zabranilo gostioničarima, kavanarima itd. prodaju cigara i cigareta. Zabrana je vrlo umjesna, jer su nekoji prije običavali nakupiti velike množine duhana te pravili dobre poslove sa cigaretama, što su ih sami pravili. Time je bio oštećen ne samo erar, već i trafikanti.

Iz Hrvatske.

Nadvojvodkinja Izabela, supruga vrhovnoga vojnoga zapovjednika, feldmaršala nadvojvode Fridrika stigla je prekjučer u Osijek, gdje će pregledati vojne bolnice i ratne dobrotvorne institucije. Nadvojvodkinja je svečano dočekana, i i grad je iskičen zastavama.

Dolazak nadvojvode Leopolda Salvatora u Zagreb. Povodom boravka Njeg. ces. i kr. Visosti Nadvojvode Leopotda Salvatora u Zagrebu obdržavat će se dne 4. listopada u 7 i pol sati u večer svečana predstava u kr. zem. hrv. kazalištu. Izvodit će se ulomci iz opere „Kavalir s ružom“ sa apotheozom u slavu imendana Nj. Veličanstva kralja.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 270 od 26. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Starkel.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Fregatni liječnik u pričuvi Dr. Mahoritsch.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Pučko-ustaški liječnik Dr. Ciotti.

Razne Vijesti.

Bitka na Sommi u bioskopu. Londonski dopisnik švedskog „Aftonbladeta“ piše, da je onomad u Londonu prvi put prikazan jedan veliki film, u kojemu se prikazuju izvjesne epizode iz strašne bitke, koje evo već toliko bjesne na Sommi, poprištu najnovije francusko-engleske ofenzive. Kako veli ovaj neutralni dopisnik ovaj se snimak znatno razlikuje od mnogih ranijih engleskih ratnih filmova, koji su snimljeni negdje u „debeloj pozadini“, a kojima je bio cilj da mlade ljude oduševe za slupanje u vojsku, dok još nije bila uvedena opšta vojna obaveza. Naime dopisnik uvjerava da se na ovom snimku na prvi pogled vidi da je on vjeran i istinit snimak pravih ratnih operacija, neki put i suviše vjeran u svojoj strahoti... Ovim filmom neće baš biti oduševljene majke, žene i sestre engleskih ratnika. Vidi se nedogledna ravnica, na kojoj sem nekih žalosnih ostataka od kuća i drveća vidite samo rovove, lijevke od granata i žičane prepreke. Vidi se strahovito bombardovanje njemačkih rovova, nad kojima vise čitavi oblaci dima od šrapnelskih eksplozija. Vide se engleski džinovski topovi na poslu, zarobljeničke sprovode, poljske bolnice i municijone kolone. Najzad se vidi jedan engleski pješački napad, za koji dopisnik veli da je valjda najuspjeliji (ako se tako za ovu strahotu smije reći), najrealističniji i prema tome najgrozniji snimak što ga je dala ratna kinematografija. Vide se pješaci u rovu u svojim čeličnim šljemovima spremni za skok. Daje se znak za juriš... Vojnici se penju iz rova da izadju u „brisani prostor“. Medju prvima jedan časnik, ali on ne stigne ni da se ispne preko grudobrana. Dohvati ga kuršum, on širi ruke, zine i sruši se poledjuške natrag. Kolika je cinična savršenost moderne tehnike. Ona omogućava da londonski čitta. poslije dobrog ručka, a u očekivanju večernjeg piva, komotno izvaljen u svojoj fotelji, može svojim očima da gleda smrt na bojištu. No film nam pokazuje i više. Vidimo engleski lanac, gdje pretrčava brisani prostor, mnogi padaju. Stižu pred njemačke žičane prepreke. Očajno mlataranje kundacima po njima, rad makaza i ručnih granata. Padaju, samo padaju. Tu film prestaje, a tako je i najbolje, jer se na nekojim mjestima već mogu opažati čitavi brijegovi engleskih lješeva.

Nov Edisonov ratni pronalazak. Senzacijonalni pronalazak, kojim bi se u buduće onemogućilo svako ratovanje dolazi naravno iz Amerike. Izumitelj je Edison, koji je novom svom pronalasku dao ime električnog rata. U golemim krugovima oko utvrdjenih položaja postavili bi se jaki električni akumulatori, koji bi razvijali neprestanu struju od vrlo velike napetosti. Posebnom jednom mašinom, u kojoj leži čitava tajna Edisonovog pronalaska, spojile bi se sve tačke u bedemu ove električne obrambene linije. Ko bi se usudio približiti ovoj zoni, bio bi s mjesta ubijen. Ovaj se izum Edisonov proteže također i na zračne bojeve. Aeroplani bui bi snabdjeveni posebnim aparatima, koji bi razvijali struju u stanovitom okrugu. Neprijateljski ljetač, koji bi se neoprezno približio ovoj zračnoj zoni, strmoglavio bi se s mjesta na zemlju. Jedino je žalosno u ovom poduzeću, što je Edison izjavio, da će staviti ovaj izum na upotrebu tek poslije svjetskog rata, pa i nečemo imati prilike da ga vidimo na djelu. Zanimljivo bi bilo znati, je li ovaj izum opasniji po neprijatelja, ili onoga, koji ga upotrebljava! Svakako je savršenstvo tehnike i onako moderni rat već učinilo dovoljno strašnim i bez ovakvih pronalazaka.

MALI OGLASNIK.

Traži se sluškinja uz dobru plaću. Obratiti se u ulica Sissano, br. 29. II. desno. 88

KINO

Crvenog križa.

ULICA SERGIJA BROJ 34.

Danas novi raspored.

Raskošnik na dionice

veseloigra.

ČIPKARICA

bojadisana slika iz života sa Suzanom Grandais.

Neprekidne predstave.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

ULAZNINA: I. prostor K 1·—; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake slike.

AUGUST SENOA:

Vladimir.

(Nastavak.)

Tri dana ne bi zaručnika, četvrtog dodje. Klara ga pozva u svoju sobu. Tu govorahu dugo i dugo na samu. Odilazeći bio je Topolković vanreda blijed, Lucije nije ni vidio, ni vidjeti smio.

Lucija je opet išla za svojim poslom, ali bijaše tupa, sumrtva. Niti je pitala, što oko nje biva, nit što se u svijetu radi. Govorila nije gotovo ništa, ali lica joj se posvema izobraziše. Neko mračno ozbilje pojavi se na njima, ni u snu nije bilo oko tih ustiju smijeha, stiskala ih je kao da su od gvožđja, gledala je preda se kao kip od kamena; samo za tihe noći plakaše i plačući šaptaše u mrak:

„Oče moj! Primi ovu žrtvu od kćeri svoje!“ Majka je tješila, ali ona nije slušala majke. Od prezira bi joj zadrhtale usne i rekla bi hladno:

„Šutite, majko, ne treba mi utjehe! Gledajte, da se skoro udadem.“

Jedan jedini put bijaše s Topolkovićem na samu. Zaručnik htjede izmaknuti za Klarom, al ga Lucija zaustavi:

„Gospodine Topolkoviću!“ viknu, „ostanite ovdje!“

„Što želite, Lucijo?“

„Vi ćete me oženiti?“ reče djevojka podnimivši ruke.

„Ma — da, Lucijo! Čemu to pitanje?“

„Dobro. Da nijeste moj zaručnik, rekla bih vam, da ste zlotvor.“

„Ali — moja strastvena ljubav — oprostite, anđele moj!“

„Šutite, ne treba mi riječi. Odgovarajte samo.“

„Hoću.“

„Kad će biti naše vjenčanje?“

„Kada? — — Za mjesec dana.“

„Dobro. Vi ćete meni zapisati svoj imetak, ako prije umrete nego ja, je li?“

„Da, ali — — kako vam je to na pamet došlo?“

„Onako. Ali što će biti, ako ja prije vas umrem?“

„To nije moguće!“

„Odgovorite! Što će biti?“

„Što bi bilo?“

„Reći ću vam ja. Vi ćete pol svoga imetka momu ocu zapisati.“

„Lucijo! Lucijo! Čemu te misli?“

„Hoćete li? Recite brzo!“

Zaručnik izvalivši oči uzmaknu i zapenta:

„Hoću! Hoću!“

„Dobro. To se mora pismeno narediti, a ja vam se kunem, da ću vam vjerna biti, dok budem živa.“

Svečanost zaruka bude obavljena, za četrnaest dana imalo je biti vjenčanje. Prvi put bi Topolković ozvan s Lucijom. Zaručnik pripovijedaše, kako je udesno uredio stan, a Lucija je govorila s njim o tom do najtanjih potankosti. Htjela je i vidjeti stan, nu na to nije zaručnik pristao, jer da je želi iznenaditi. Isprave o imetku imao je na dan vjenčanja predati ocu. Više no ikad posjećivala je Lucija zabave, koncerte i kazalište i pri tom se smijala glasno. Dospje osmi dan prije vjenčanja, a baš je bio oglašen maškarni ples u reduti. Djevojka htjede svakako poći, ali bez krinke.

„Valjda ćete mi dozvoliti,“ reče zaručniku, da se prije svatbe još jedamput sita naplešem?“ Zaručnik prista.

Točno u sedam sati dodje njegova kočija po Luciju i njezinu mater. Usto posla krasnu kiticu i ispriku, da će nešto kasnije doći na ples, jer da ima posla sa svojim odvjetnikom radi onih isprava, Lucija neka medjutim slobodno pleše. Vesela lica stupi djevojka s materom u dvoranu, samo u zakutcima njezinih ustiju opažao si neku gorčinu, da si mogao podvojiti o iskrenosti veselja. Čevrljala je puno, pače razdraženo. Plesala je kao mahnita, da su joj lica sijevala, a od časa do časa popila bi jednim mahom čašu ledne limunade. Klara bijaše blažena, te je primala sa svih strana čestitke radi dobre partije.

„Gdje je Topolković toli dugo?“ upita Klara u jedamput kćer.

„Ne znam,“ slegnu Lucija ramenima, „valjda ima posla za vjenčanje. Doći će. Al vidi, majko. Onaj modri domino pri stupu ne miče se s mjesta i gleda u me kao zmija. To je čudno, dosadno.“

„Ne gledaj ga! Valjda kakov tajni adorateur, koji se srdi, da mu se ispred nosa udaješ.“

„Bit će tako. Sad ide kotiljon. S Bogom, majko! Evo gospodina poručnika. Molim, gospodine, povedite me prije kredenci. Vruće mi je. Hoću čašu limunade, ali da je hladna.“

„Al, gospodično, vi ste vrući.“

„Molim, nikakva prigovora,“ nasmija se Lucija.

Figure kotiljonske rasplitahu se hrlo. Kao bure lećahu parovi po glasbi „walzera“, a medju njima i Lucija, kojoj uvojc skakutahu oko glave kao zmije. Dodje izbor gospodja. Tad pogleda Lucija po dvorani; tu joj zape oko na modrom dominu. Trznu se, nasmjehnu se, podje ravno k dominu, prikopča mu na prsa pripernatu zvijezdu. A on se pokloni, nerekav ni riječi, i uhvati Luciju. I zavrti je dva puta oko sebe, a stisnuv ju gvozdenim rukama k svojim prsima poleti hrlo, bijesno dvoranom, da joj nesta poda ispod nogu, da joj nesta daha, da su se svijeće vrtile oko nje kao divlji ognjevi.

„Dosta! Dosta!“ izdisaše djevojka drhćući i pade kao bez sebe na bližnju stolicu. A domino osta pred njom stojeć i zurio je nepomično u djevojku.

„Tko si ti, masko?“ upita Lucija, „reci mi ime svoje!“

„Sutra!“ odvrati joj domino promijenjenim glasom, pokloni se i ode iz dvorane.

Već bješe ponoć minula, društvo poče pomalo ostavljati dvoranu.

„Topolkovića ne će biti,“ reče Klara zabrinuta, „lijepa li zaručnika! To je sramota.“

„Istina,“ potvrdi djevojka, „al ne marim. Ti znaš, da ga ne ljubim. Ali sutra ću saznati ime modrog domina. Ajdemo, majko! Otac je sam.“

Mati i kći ostaviše dvoranu, a Topolkovićeva kočija poveze ih opet kući.

Lucija klonu u izrdosaću, ali ni u snu nije imala mira od modrog domina. Vazda stajaše pred njom slijedeći je svojim oštrim, neumoljivim okom. Kušala je odaljiti se od njega, ali bijaše prikovana kao u čarobnu kolu, bilo joj je kao zvijezci, koju je oko ljutice začaralo. I kad se u kasno jutro probudi, ponajprije pomisli na domino. Djevojka nije ni sama znala, zašto je taj čudnovata pojav toli živo zaokupljа; bijaše to nešto od radoznalosti, nešto od straha.

(Nastavit će se.)

Prije rata je kora dobila bogostovljena jaja!